

Participació cultural en retrocés: límits estructurals del model sud-europeu

Published by [Interacció](#) [1] on 17/01/2020 - 10:46 | Last modification: 22/04/2026 - 09:30

Durant les darreres dècades del segle XX, els països del sud d'Europa van seguir un procés de convergència amb els models culturals del nord, tant en la formulació de polítiques com en els nivells de participació cultural. Aquest procés, estretament vinculat a la construcció europea i a les polítiques de democratització cultural, es va interrompre amb la crisi global de 2008. El que l'article posa en evidència no és només una caiguda conjuntural dels indicadors, sinó la fragilitat estructural d'aquest model de política cultural.

A partir d'una anàlisi comparada, el text mostra que la participació cultural, tant en consum com en pràctica artística, disminueix a tota Europa després de la crisi, però ho fa amb molta més intensitat als països del sud. Aquest diferencial no s'explica únicament pels recorts pressupostaris. L'article apunta a factors institucionals més profunds: la baixa densitat de l'educació artística no formal, les limitacions del sistema educatiu i els models de governança dels equipaments culturals.

Els gràfics comparatius mostren una doble distància. D'una banda, els països del sud presenten nivells de consum cultural sistemàticament inferiors als del nord. De l'altra, la caiguda entre 2007 i 2013 és més pronunciada, especialment en contextos com Grècia o Portugal. Aquesta evolució trenca la tendència d'uropeïtzació i consolida un patró de divergència en les pràctiques culturals. La lectura, el cinema o l'assistència a espectacles continuen sent les pràctiques més esteses, però amb diferències de fins a vint punts percentuals entre models.

L'article introdueix un element rellevant en el debat: la relació entre pràctica artística i consum cultural. No es tracta de dues dimensions independents. Qui practica també consumeix, mentre que el consum no implica necessàriament pràctica. Aquesta relació posa en evidència el paper clau de l'educació artística no formal, molt més desenvolupada en els països del nord, com a infraestructura de participació cultural. En canvi, els sistemes educatius del sud, amb una presència feble de les arts i amb desigualtats socials persistents, limiten aquesta base.

Un altre factor decisiu és la dimensió territorial de l'oferta. Tot i que la "falta d'interès" i de temps apareixen com a principals motius de no participació, els països del sud registren una percepció més elevada d'oferta cultural insuficient o mal distribuïda. Això apunta a dèficits en la democratització territorial de la cultura i en l'eficiència dels equipaments.

El text, en conjunt, qüestiona l'eficàcia de les polítiques culturals orientades exclusivament a l'oferta i situa el problema en una combinació de factors institucionals: educació, governança i estructura del sistema cultural. La crisi no crea aquestes debilitats, les exposa. I en fer-ho, posa en dubte la capacitat del model sud-europeu per sostenir processos reals de democratització cultural en contextos adversos.

Referència

Rubio-Arostegui, J. A., i Rius-Ulldemolins, J. (2020). [Les polítiques culturals al sud d'Europa després de la crisi global: el seu impacte en la participació cultural](#) [2]. *RES. Revista Espanyola de Sociologia*, 29(1), 33–48. (Doi: <http://dx.doi.org/10.22325/fes/res.2020.03> [3])

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: polítiques culturals

Tags: participació cultural

Tags: desigualtats culturals

Tags: educació i cultura

Tags: avaluació de polítiques culturals

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2020/participacio-cultural%20>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://recyt.fecyt.es/index.php/res/article/view/74204/47769>

[3] <http://dx.doi.org/10.22325/fes/res.2020.03>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/7585>